

N:o 19.

Ank. till Riksd. kansli den 26 april 1895, kl. 12 midd.

*Betänkande, angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner
och rättigheter.* (2:a A.)

I en inom Andra Kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, n:o 46, har herr J. Petersson i Boestad föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, »att från och med år 1896 som afgift för de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt å tiokronesedlar erlägges en bevillning af tjugu kronor för hvarje ett tusen kronor af det högsta belopp af dessa bankers sedlar, som på en gång under nästföregående året varit utlemnadt i rörelsen».

Till stöd för detta förslag anför motionären följande: »Då Riksdagen år 1879 på grund af kongl. proposition beslutade indraga de enskilda bankernas rätt att utgifva femkronesedlar, hade man hoppats, med anledning af en Riksdagens senare skrifvelse till Kongl. Maj:t, att utgifvandet af nämnda bankers tiokronesedlar snart derefter äfven skulle genom enahanda framställning från Kongl. Maj:t blifva af Riksdagen indragna. Så har dock ej skett, trots derom sedan nästan vid hvarje riksdag motioner väckts i sådant syfte, utan att dessa verkat till reformens genomförande.

Den förhöjda bevillning, som 1893 års Riksdag beslutade för ifrågavarande bankers sedelutgifningsrätt, har icke verkat så, som man förmodade i följd af yttranden som samtalsvis fälles, »att derest en så hög bevillning pålades deras sedelutgifningsrätt, skulle bankerna sjelfmant afsäga sig densamma». Någon sådan afsägelse har nemligen icke inträffat, i följd hvaraf man kan draga den slutsatsen, att sedelutgifningen för dessa banker är en fin och mycket inkomstbringande affär, i synnerhet hvad tiokronesedlarne angår, hvilka i den allmänna rörelsen inom landsorterna ha en mycket stor spridning och utgöra der den hufvudsakligaste delen af penningetransaktioner som ifrågakomma,

enär man ytterst sällan vid liqvider får se någon tiokrona af riksbankens sedlar.

Vid sådant förhållande har jag den uppfattning, att de sedelutgifvande privatbankerna skörda sin största inkomst på tiokronesedlarnes utgifning, och såsom en följd deraf borde rättvisligen en motsvarande högre beskattning bestämmas för utgifvandet af sistnämnda sedlar, än öfriga af deras större sedelvalörer. En sådan förhöjd beskattning tror jag också att de sedelutgifvande bankerna, med hänsigt till den nettovinst, de skörda af sin rörelse, mycket väl kunna tåla vid, relativt till jordbruk och annan rörelse, som i följd af statsverkets behof under nuvarande tryckta tider få bidra till allt för högt, oafsedt deras rörelse går med förlust.»

Ifrågavarande bevillningsafgift, hvilken, efter att hafva under en följd af år utgjort 2 kronor, höjdes af 1887 års senare Riksdag till 3 kronor, af 1892 års Riksdag till 5 kronor och af 1893 års Riksdag till sitt nuvarande, enligt kungörelsen den 10 juli 1893 bestämda belopp, 10 kronor, allt för hvarje tusen kronor af det högsta belopp, som på en gång under näst föregående år varit utlemnadt i rörelsen, har under nedannämnda år tillfört statsverket i jemna hundratal kronor följande inkomstbelopp, nemligen:

år 1890	kronor	198,600,
» 1891	»	202,400,
» 1892	»	213,700,
» 1893	»	321,100,
» 1894	»	635,100.

Enligt det senaste af bankinspektören utarbetade sammandrag af de enskilda bankernas ställning utgjorde beloppet af dessa bankers utelöpande tiokronesedlar den 31 nästlidne mars, i jemna hundratal kronor, 34,595,100 kronor, medan åter beloppet af de enskilda bankernas sedlar af annan valör samma dag uppgick till 27,914,900 kronor.

För bedömandet af hvilken bevillningsafgift som skäligen må drabba de enskilda bankerna för den särskilda förmån, som sedelutgifningsrätten innebär, är det naturligen af största vikt få utrönt, hvilken vinst bankerna hafva på denna sedelutgifning. Härom har motionären emellertid ej förebragt någon utredning. Enligt de upplysningar, utskottet i förevarande ämne förskaffat sig från med bankförhållanden förtrogna personer samt på grund af särskildt den utredning, som vid nästlidne riksdag förekom med anledning af då fram-

ställdt förslag om lindring uti ifrågavarande bevillning (bevillningsutskottets betänkande n:o 16), synes det utskottet uppenbart, att nämnda vinst ingalunda är så betydlig, som motionären synes föreställa sig. En höjning af ifrågavarande bevillningsafgift till det af motionären föreslagna belopp skulle sannolikt för de enskilda bankerna omöjliggöra ett vidare utgifvande af tiokronesedlar. Häraf blefve då otvifvelaktigt en följd, att de enskilda bankerna såge sig nödsakade att i stor utsträckning indraga sina här och hvar inrättade afdelnings- och expeditionskontor — en åtgärd, hvilken i närvarande stund för visso skulle vara till stor skada för allmänheten.

Med erinran, att nästlidne Riksdag till Kongl. Maj:t aflät en skrifvelse med begäran om framläggande af förslag till ändrad lagstiftning angående riksbanken och de enskilda bankerna, uti hvilken skrifvelse särskildt betonades önskvärdheten af den enskilda sedelutgifningsrättens upphörande, vill utskottet framhålla, att det synes utskottet synnerligen olämpligt, att Riksdagen, utan att afvakta den utredning, som berörda skrifvelse må antagas hafva till följd, skulle nu vidtaga en åtgärd sådan som den motionären föreslagit. Utskottet vill ock särskildt betona hvad tillförene inom Riksdagen uttalats vid behandling af förslag med liknande syfte som det nu föreliggande, att det svårigen kan anses tillrådligt, att Riksdagen skulle använda sin *bevillningsrätt* till omintetgörande af en rättighet, som på grund af en *lagstiftningsåtgärd* tillkommit och således också endast genom sådan borde kunna upphävas.

Då Riksdagen så nyligen som år 1893 bestämt grunderna för ifrågavarande bevillnings utgörande, samt några förändrade förhållanden, hvilka påkalla en ändring i dessa bestämmelser, icke, enligt utskottets förmenande, sedan dess inträdt, saknar utskottet anledning förorda någon som helst förändring af samma bestämmelser.

Utskottet hemställer,

att herr J. Peterssens ifrågavarande motion icke måtte bifallas.

Stockholm den 22 april 1895.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservation:

af herr G. Jansson, som ansett, att de två sista styckena af motiveringen för utskottets hemställan bort hafva följande lydelse:

»Med erinran, att nästlidne Riksdag till Kongl. Maj:t aflät en skrifvelse med begäran om framläggande af förslag till ändrad lagstiftning angående riksbanken och de enskilda bankerna, uti hvilken skrifvelse särskildt betonades önskvärdheten af den enskilda sedelutgifningsrättens upphörande, vill utskottet framhålla, att det synes utskottet synnerligen olämpligt, att Riksdagen, utan att afvakta den utredning, som berörda skrifvelse må antagas hafva till följd, skulle nu vidtaga en åtgärd sådan som den motionären föreslagit.

Då Riksdagen så nyligen som år 1893 bestämt grunderna för ifrågavarande bevillnings utgörande, samt några förändrade förhållanden, hvilka påkalla en ändring i dessa bestämmelser, icke, enligt utskottets förmenande, sedan dess inträdt, saknar utskottet anledning för närvarande förorda någon som helst förändring af samma bestämmelser.»